

ACC. N:R. M.10764:1-39.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Sture Bäckström

Härad: Konga

Adress: Värnadske

Socken: Ljunder

Berättat av: olika personer

Uppteckningsår: 1948

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-39

Bystämman	sida 1	Hemslägel	sida 13
Byllavel	" 1	Emigration	" 13
Byggnad	" 1	Slagdröktning	" 13
Begravningar	" 1	Falkholm	" 13
Julkalas	" 1	Avlösningar	" 13
Jordbruksföreläsningar	" 2, 3	Folk	" 14
Jädersodling	" 2, 3	Handelsbodar	" 14
Slöversodling	" 2, 3	Her och träskär	" 15
Ängar	" 3	Fiskningar	" 15
Mäst	" 4	Fisker	" 15
Lärerystning	" 4	Möbler	" 15
Hamling	" 4	Gardiner	" 16
Storjeland	" 5	Täpeter	" 16
Slagnader	" 5	Höksgris	" 16
Vallgräs och vallhund	" 6	Maträtter	" 16
Linodling	" 6	Missionshus	" 16
De jättiga	" 7	Majs häng	" 16
Linn	" 7	Skarskifte	" 16
Tarar	" 8	Bystämman	" 18
Risförfärd	" 9	Snokavel	" 18
Alar	" 9	Bystämman	" 18
Nyckproduktion	" 10	Lyförförning	" 18
Jordbruksredskap	" 11	Risförförning	" 19
	" 11-12	Kalaskata	" 19

Skriv endast på denna sida!

Lu F 59.

Fjärre lag	sid 20
Jordbruk för väte ringar	sid 20, 21.
Ringar	" 21
Kläver odling	" 22
Tädes odling	" 22
Ivofjeland	" 22
Ravodling	" 22
Väkt följden	" 23
Skogsbruket	" 23
Jordbruket	" 23
Tädeslag	" 23
Jordbruks redskap	" 24
Skatens marknader	" 24
Djur uppsödning	" 25
Skjöldproduktion	" 25
Lövtrytning	" 26
Skåten	" 26
Flamling	" 27
Vattnet och vagnis	" 27
Alhage	" 28
Skogagen	" 28
Alar	" 29
Skåten	" 29
Vagnmakare	" 30
Spinnmakare	" 30
Vävsolsmakare	" 30
Fräskmakare	" 30
Flamslöyd	" 30
Färbränning	" 30

Kolning	sid 29
Skogs och voförädling	" 29
Fäkläster	" 29
Skogsbruk	" 29
Flamslöyd	" 30
Flantverkare	" 30
Vävsol	" 30
Spinnmakare	" 30
Vagnmakare	" 30
Industri	" 31
Skopare	" 31
Omigraktion	" 32
Län in natura	" 32
Kridagar	" 33
Folk	" 33
Slagtränning	" 34
Lagna hem	" 34
Skopis	" 35
Flöt	" 35
Flölar	" 35
Flot hall	" 35
Flas	" 36
Förning	" 36
Nöjen	" 37
Mogstäng	" 38
Skåten	" 38
Skåten	" 38
"Skåten"	" 39
Värkels rörelser	" 39
Religiösa föreningar	" 39.

När den nya tiden kom till bygden.

Bystämma hölls i Niska Lycke, när jag kom hit för en 50 år sedan. Det var inga stora äldermanskalas. Rön-
dema talles vid en vägar, som skulle
underhållas. En bykavel fanns där,
men något byskriv såg jag inte till.
Bystämman var synnerligen kraftlös, re-
dan när jag kom hit. För ungefär 40
år sedan upphörde den.

Vid begravningar bjöds alla bän-
der, och bopare och stugsejare fisk
också vara med. Likadant var det vid
bröllop och julkalas. Julkalaren var
mycket vanliga och kräffer i det
oändliga.

Jag själv väjade med jordbruks-

för bäteringar i Kirkeby, och jag
tog bort nästan all stenen ur åkrarna.
Jag odlade också ny jord. Den gamla
nyodlingen var en 4 hektar mossmark.
Jag började bryta sten för en 40 år sedan.
Det var innan järnen kommit, men när
den kom, inkluderades den med alvar.

Reka följt tog vi upp med spets och slä-
nar, och så var det till att bora och
skjuta sänder en massa. Vi grävde
ner en mängd sten i en väg. Senare
vårt åkergrävde är en ungefär 200 mtr
lång väg, som grävdes meter djupt och
fylldes med sprängsten. Ingen annan
sten hade följt tagits upp, annat än
när de odlat, men de hade gått så
grunt till väga, så de tämnat de mesta
stenarna efter sig. Mossodling började

jag med, när jag varit här en 6-7 år.
Här var fört en sank slättermark. Nu
växer där havre och ibland klöver.
Köpe gödnings har förskammit, så länge
jag minns, men det användes inte så
mycket för som nu.

Flere och alligen eller största mäng-
den som odlades på åkrarna var korn,
havre och en del höstråg. Nu är det
mest havre och vete. Kornet begagnades
till bröd. Ungefär hälften korn och hälf-
ten råg användes till bröd. Kornmjölet
siktades, och det grövre lags till hus-
djuren.

De hade börjat odla klöver, när jag
kom hit, men inte i större mängd. Här
var mycket ängsslätter. Det var både
ängar, som var sank, och sådana med

fast mark. Ängarna var bol, mader och
här. Den största slättermader här
var ängsgärdet. Här var betydligt mer
ängsmark än odlad jord. Nu slås inte
ängarna aus utan är betesmarker. Det
är ungefär 10 år, sedan de upphörde att
slå ängarna. Jag hade 4 ängslador och
höjde efter höst där om vintern. Dels
var ängarna santra, och dels hade man
bättre om tid att höra hem höst vin-
tertid. Nu är ängsladorna borta. Den
har brände kammissionen hämt till
goda med.

Mycket lär bräns i ängarna och
något i hagarna och trä. Det var mest
björk men även asp och lind. Virket
höggs upp till ved, som brändes upp
på vintern eller försålades. Till varje

får berättades en 600 hävar. Jag hade undan tags folk här, och de hade tre får, och jag skulle byta 1800 hävar till dem, så det vet jag. Lind hamlade man. När de hade lind var det allmänt, att de hamlade. Nu förkommer det inte, att de hamlar något vidare.

Svejsland brändes. Skogen brägs med på vintern, och man lag reda på det bästa och försämrade. Sedan brändes det andra på våren och ^(där) sättes potatis, och när de plöskats upp såddes råg på svejslandet. Med svejsland upphörde jag 1916. Då brände jag för sista gången, och det var den sista gången här i byn. Jag hade bara lite grann råvar. Man sådde råvar på svejsland samtidigt, som man hade

potatis där. När man haft råg på sve-
delandet, såddes timothy, så så fick
man en timothystråk, som såddes. Se-
dan blev där bete för varkapsen och
smultron i mängd. Helt rågnade man
inne svejelandet med sämre avfall av
skogen, som man huggit ned. Virket
var inte i något värde på den tiden. I
min barndom högg de ned fina skogspar-
ker och satte eld på. Sedan rågnade
de med långa kostrade träd. Det var,
när jag var barn.

Efter ångslåttorn blev där höst-
bete på ångarna. Jag begagnade aldrig
någon vallgris eller vallhund, men
jag vet flera här i Niska-Lycke, som
hade vallgris. De som drev fjärrörelse
hade näte ofta vallhund. Nu ha vall-

hund eller valgris slutade de uppa med
för minst 40 år sedan. Kanske någon
på längre avstånd härifrån kunde ha en
liten vallhund längre.

Lin odlades röte rings till avsalu.
Lin och ull användes till kläder, rans
tillverkades i hemmet, och barkstugg-
gummarna spann om vintrarna på lejd.
De hämlade ull och lin och spann det
hemma, och då fjänade de pengas, så
de gick äta salt och potatis, så mycket
de orkade. Här i Niska lycke var gott
om barkstugor. Karlarna i barkstugor-
na gick då och då på lejd hos bän-
arna för 50 öre om dagen och bāja
de kl 4 på morgonen och höll på så
länge de såg, och från timmen brade 25
öre om dagen. Det har blivit skillnad

på liden.

Jag väijade lite grann under min
kamratid för en 30 år sedan att odla
vete. Sedan en 10 år är vete och havre
huvudsädeslagen här, och säg odlas
lite husbehov.

Jag begagnade alltid icke till att
taga av kam med. Jag var med och skär
något och säg och på, när de skär
kam, så det är en 50 år sedan de bör-
jade taga av säd med icke. Min far
var en 16 år i Kalmar län, och där lag
de av med icke utsammans, och sedan
flyttade han upp hit till Rydby och
använde icke, och då kam folket här och
ville se på, när han lag av. De tyckte,
att det slarvades andres förbräckligt
med icke, men de lade bort skäran

allssammans så småningom. För
han till Lyder för en 80 år sedan, men
det tog en 30 år, till det slag igenom
med till.

Till jordbruket begagnades oxar.
Häst hade de till att köra till kvans och
till byrke med och till att hanna. Före
min tid körde de med häst på lejde.
Lessebo bruk hade användning för små-
bändernas hästar. För gjorde flera hundra
sladdrivar till Lessebo bruk. Han körde
från Lessebo till Karlskrona, Kalmar
och t. o. m. till Jönköping. Så hämtade
han hem varor till handlarna och så.
För hade bara ett litet lantbruk i Kalle-
näs, så han hämtade och så och körde
omkring och såldes strömming i bygden.
Han tog hem den från Karlskrona, Karls-

krona och Rannely.

På gårdarna förbrukade de mer än nu en massa mjölk gjäva. Bonofamiljerna var mera barnrika än nu, så det förbrödes mjölkmat. Om det blev något smär, så såldes det till våra lanthandlare eller togs det med till städerna. Bäcksluggsittarna höpte också ibland.

Bönderna födde upp ostar och sålde, och sedan slaktade de en gammal ko själva ibland och åt upp. Flär i Niska-lycke har inte varit några ostar på en 15-20 år. De körde i yorden med ostar, men alla småbrukare körde bara med sina kor. Nu brukar alla sin yord med hästar. Jag hade ostar till för 15-20 år sedan och körde med. Man trodde inte för, så det gick att bruka

jorden med hästar.

Slår var får köttproduktion, men sedan övergick de får en 15 år sedan till mjölkproduktion. När de sålde av slakarna, kunde de ha fler kor, och sedan började de lämna mjölk får en 15 år sedan till mejeriet i Skurs. Från denna by har de aldrig kött mjölk med häst till mejeriet, utan mejeriet i Skurs hade bil, när han ~~kom~~ kom dit, och han hämtade mjölken själv.

Träårder med järnbill användes, och järnplag har jag haft under hela min tid. Järnårder hade jag nog får en 25 år sedan. Träårret användes inte alls nu, men jag begagnade träårret att kupa potatis med under min mesta barnatid, men jag vet, att

före min tid brukade de kupa potatis
för hand med hackor.

Från har användes här ännu
till lätthavning av potatis. Det var den
förstelen med från harven, att man kunde
göra den själv och slapp att använda
några pengar.

Slätkmaskinen kom till Kiska-
lycke för närmare en 25 år sedan. När
vi färd skarna stängs, började vi fun-
dera på att köpa maskiner, och jag
var den förste här. Hårt räpna köpte
jag till senare. Kuleggare köpte slätk-
maskinen. I fjor köptes i byn den
första självbindaren. Vi har den till-
sammans alla här i byn. I mjölkma-
skiner finns nu. ~~Detta är alla~~ Alla
bänderna ha köpts.

Jag gjorde träskor till min familj, och
jag gjorde träskor, nålsor, släpar, drögar,
träshyfflar och yskraft för eget behov.
En del del bönder har gjort sådant,
men någon husslände till avsätt var
här inte.

Från denna by har inte varit så mäs-
ga som emigrerat. Till tegelbruket i
Danmark och även till Fynskland reste
många ungdomar i min bandam. Det
var mera sällsynt. De reste på
vårn och kom hem på hösten. Under
tiden de var hemma, gick de till jallhet
på vintern och slagträskade. Att
slagträska någ upphörde här för en
20 år sedan, men en del har träskat
snare. Den slagträskade halmen
kävades och användes till takhalv,

På ladsugårdarna var halmtak i min
barnsam. Sedan övergick de till stichor
eller spån för en 70 år sedan. De flesta
ladsugårdarna här är täckta med spån,
och ingen finns med tegeltak.

Stugorna var täckta med näver och
löss. Sedan övergick en del till att an-
vända papp. De första papptak jag såg,
var när järnvägens hus byggdes för en
70 år sedan. Sedan var det en del bänder
här, som tog efter. Tegel kom sedan så
småningan för en 40-50 år sedan. Band-
gårdarna här har merendels varit röd-
färgade med vita knutar. Bara någon
backstuga var smälad.

Backstugusittarna gick många
gänger beaktat in naturen. De kunde gå
lite spännmål eller annat för sylvä.

Ledern upphörde för en 50 år sedan.

Fläs i leyn har aldrig varit någon handels-
last. I hamnen hade vi en i Skerby och
en i Tjörnsjö. Handlarna sålde sill, kalssill,
trappa och lite garner och något porcelin.

Allt på träbarkupps upphörde för
en 60-70 år sedan. Lerbarkupps och lerbark
kom efter träbarken, och sedan kom por-
lin därefter. I min barndom och i mitt
hem var lerbark och lerbark. Lerbarken var
glacerade och var rätt hygieniska, fast
de var lite grova och klumpiga. Det var
brännare, som sålde dem i bygden.

I Hallarås hade 5 bänder tidning
ihop för en 75-80 år sedan. Det var
Växjöbladet.

I min barndom var det mycket van-
ligt med kistor. Alla bord, stolar och

sängar var omålade i min barndom,
men var det renliga fruar, så skrudade
de dem. Gardiner och tapeter har varit,
så länge jag minns. Den första kokspisen
på den här gården kom för 50 år sedan,
och jag tror, att den var den första i byn.

Att äta slappa upphörde här i hem-
met för en 35 år sedan. De stekte fläsk,
slag på mjölk och ^(rårer) finsliktat brannmjöl
på pannjärnet eller plåten, som det
alltså kallades på den tiden. Rågmjöl-
gröt om kvällarna började upphöra för
minst 25 år sedan i detta hemmet.
För att de mycket spicke fläsk.

Måjstäng har ej funnits i denna
by, vad jag minns, men flaggstäng har
jag haft under min mesta barndomstid.

I Ljinder är många missions-

ACC. N:R M. 10764:17.

och bönshus, så väskerna ha spelat en stor roll här.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

17

När den nya tiden kom till bygden.

Lävsjö by hade skarskifte 1813
och 13, och vid skarskiftet delades byn
i halva hemman.

Bystämma hålls ej längre här i
Lävsjö utan upphörde för en 30 år sedan.
Lävsjö och Kärnagårde var ett bya lag.
Buckaveln var rund och utsädd på mitten,
och om jag inte misshämnar mig, var
den årtal 1836. De gamla byhandlivs-
garna vet jag ej var de finns. På by-
stämmorna var det fråga om gränder
och hägnader, och när de skulle släp-
pa kreaturen, och om de gjort olikt,
skulle det avgöras. Flade några grannar
ej kammit översens, skulle det göras
upp på stämman. Här var Lävsjöspän

lappad sedan en 80 år, och på bystäms-
mor bestämdes om delning av fjäns-
dillen. Fjörn var inte delad utan i
den hade Långsjö, Flätthult, Fläddings-
måla och Fjugarsjö del. I fjörn skulle
skräi haft del i den, men de ville
inte där vara med om att betala utan
avsade sig sin rätt. Fjörn delades i
halv hemmansstycken, och sedan an-
buden att slåss om is efter år. De här
i Långsjö, som inte haft laga skifte,
hade hävda bytte av sina ägostycken.
Laga skifte för Långsjö och Mellang.
var omkring 1880.

Vid begravningar, bröllop och
kalas över huvud taget var Långsjö
en kalasrätt. Fjörn de närmaste går-
darna i byarna Långsjö och Flätthult.

och Kärnagårds böds med och bysds.
Här i Långå fanns och finns ett ur-
gammelt fiskelag (skagslag) för sjön
Låsen. Fiskelaget (skagslaget) bestod av
Långå, Lättbukt, Råsbukt, ^{Fläding-}Fläding-
Långå och Kärnagård, men inte av
Skure. Långå är säkerligen en mycket
gammal by, eftersom den ligger en 4
km från sjön och inte har några ägar
vid den, men de får inte här fiska
mer än till busbruk i sjön.

Min far odlade mycket och förbättrade
jordbruket för en 60-70 år sedan. Han
tog upp mysken sten med spete och
hävstänger och lade upp dem i sten-
murar. Stenjätten kom hit för en 40
år sedan. Här i socknen har de blänt
på stenen dubbligt. Far hade moss-

odlingar och en massa ängar, som
släddes och betades. När sjön sänktes,
blev nederbärdsområdet sänkt, och
marken odlades upp, som var gynliga
för odling. Massodlingarna började för
en 70 år sedan, men här i byn är knapt
med massodlingar, och det är bara ett
par gårdar, som har.

Slår var väldigt fina ängar, som
nu är förvandlade till betesvallar. Det
var lövskogsängar. Nu är ängarna
inte slädda på en 20-30 år, men boken
har de slätt i det längsta. Hela byn
hade fina ängar längs hela sjöstråkan.
Till denna gården var nog en 40 tunn-
land ängsmark, men så mycket hade
inte de andra gårdarna här, för de
var mindre. De hade aldrig något

klöver, utan det huvudsakliga härt
togs i ängarna. Med klöver säjades de
här för antagligen en 80-90 år sedan.
I väjarna används klöver som ett ogräs.
Slätten togs på ängarna och nere på
Långsjön, där sådde vi en 50 härlig
ljän försämrades, så vi upphörde att
slå där för en 10 år sedan. En här i
byn, Leander Karlsson, slår ännu.

Huvudsakligen odlades korn, havre
och potatis. Korn var det övervägande,
och får sådes en 5-6 timmar. Havre
hade de bara lite, och det var s. k.
"spethavre".

Rågen togs huvudsakligen på svej-
land. Vorenda gård skulle tidigare
ha svejland (rössel). Råvar odlades
på brävar. De tog frött i munnen

och spottade ut det. Inga andra rot-
frukter än potatis odlades på odlad
mark. E. Th. Petersson i Ljugården
började först att odla ravar på odlad
mark i socknen för en 50 år sedan.
Det var Bortfelderravar. På odlad mark
hade de bara lite klöver, för de hade inte
rädd att ha hä på åkrarna för.

De lade om väckföjden på 1890-
talet sen något senare. Här i Ljugården
var nog tidigare skogsbruk en huvud-
näring och jordbruket en binnäring. Det
var från skogen de fick pengar. På
1890-talet började de mer att odla potatis
på åkrar och att odla mindre med
korn. Höstregnen började laga överhand
över kornet, och sedan kom vetet för
att 30 tal år sedan. Nu odlas lite myskit

vetes som någ

Fräändret har försunnit, och endast någon instaka har kvar det och använder det till potatisbaking. Vi har endast järnåren, och de lågade skamma för en 40 år sedan. Fräändret gjorde härnärna själva. De gjorde till det och köpte en till av smeden. till ryck smidda smeden tiller själva, men sedan köptes de på marknaden i Eriksmåla och Linneryd.

Kreatur drevs här från till bästerna. De stora kreatursmarknaderna var bästerna, Linneryd och Eriksmåla. Sedan kom alla möten till, och de sag så gott som död på marknaderna, därför att de låg vid stationerna, och nu tar slakteriföreningen död på alla möten.

De hade betydligt mycket mer kreatur
får än nu. Ockar och unghreatur var
huvudsaken, och här hade de bara, så
de fick mjölk, smör och ost till hus-
behov. Lite smör såldes till Lassebo, men
ost blev ju så lite, så det var inget att
sälja ann. Alarna har försvunnit, och en
omläggning till mjölkproduktion har
ägt rum. Nu är det huvudsakligen
kor, som körderna har, och unghrea-
tur för att bibehålla kreatursbeståndet.
Här på gården har vi inte haft ockar på
20 år, och de sista alarna i byn såldes
för en 20 år sedan. Många uppköpare
fanns, som drev upp kreaturen till
Vädersjö. På Vädersjö marknad sattes i
regel priserna, för senare kom Kriks-
måla den 4 sept, och sist kom Linneryds

i skolorna. De var rätt stora nya tre,
men jag tror vädergö var störst. Även-
out i gårdarna hade de mycket gryn.

Omläggningen till mjölkproduktion
skedde för en 20 år sedan, då Lassebo
producenters och konsumenters mjölk-
förening bildades. Bönderna fick emellan
tid inte lämna så mycket de ville, för
mjölken bara såldes ut i Lassebo.

I regel såldes svinen till Lassebo.

Vare sig bräts lår i ängarna till
färan. En 300 hästar skulle brytas till
vare för. Aspena högs ned, och lä-
vet togs till hästarna, och träet såldes
till kändskisfabrikerna. Lår bryt-
ningen skulle ske mellan våningen
och slätten. Slätten kom senare för,
för de då skulle gräset vara mager.

De höll de men på kvantiteten sin kvantiteten. De bryta lön upphörde här för
se 20 tal år sedan. De bryta lön var med
det värsta, för det var brätt med det. Om
de blev se dåligt år, hände det, att de
fick bryta lön och spänka i med till
kvantiteten och så. På en del ställen kam-
lades ankarna vart fjärde eller femte år.
Och lön skulle vara lika bra som dåligt
här. Flan lingen har upphört, och om de
kamlar ännu, så har de inte blivit
löst.

Fick färdig hade de valkund här
i byn och valgris i Tjälgrö. Det upp-
höjde för minst 60 år sedan. Jag har
brätt talas om, att grisa för giss
lösa om bring i hela byn, men det har
inte färdig mit i min tid.

Vi hade en särskild skog, där oxar och ungnöt fick gå. De skulle ha det bästa betet, och när ångarna var slädda och "groen" höjst väcka upp där, släpptes oxarna dit, för att de skulle bli fäta till marknaderna. Det var ibland svårt att hålla dem inbägnade, för de var starka i hornen.

Flåsten hade en särskild tjäppa hemma, eller tjuddades han, för att vara nära till hands. På många ställen hade de inte häst utan körde bara med oxar och kor. Det var lika vanligt, att man såg ett oxök som en hästskjuta på vägar.

En särskild kohage fanns med i regel det samlade betet, för det korna lämnade, så gjorde de. Oxarna däremot

lämnade en kontant summa, när de såldes.
Alarna användes även till skogs körlov,
för inga hästar användes i skogen. Häst
hade man till kyrkskjuts, kvamskjuts
och lättare harnning. Hästarna var mind-
re till skogskör för.

Folket hade skogsbruk, för annars
hade de inte kunnat reda sig. Det fanns
inte lämnade, fick skogen ge. Ur ska-
gen togs sparrar, läkten och prapps.
Vid Skurup var uppköpare av virke, och
där var ett handelscentrum. Mycket
med läkten högs brä, som gick till
Danmark och Skåne till koks. Kamna-
ved köptes och såldes till Lersebo bruk.
Prappen och även bjälkar och pålar
gick till uppköpare i Skurup.

Jag minns inte mer än en kolmila,

och det är minnt 60 år sedan man för-
kolades mycket. Här finns kolbottenar över-
allt i skogarna. Kålet hördes för min
tid till Lasse bo men även till Karlhamns
och Karlsbrons. På denna gård har jag
inte hittat mer än en fördab, så de brände
fyra här för skrä. Hantverkat trä
hörde för min tid till släderna och
såldes där.

Hantverket för eget behov förbrann.
Träskomakare ambulera i min barn-
dam, och skräddare och skomakare kom
till hägkarna. Två vävsolsmakare
fanns i socknen. Den sista vävsolen
huvverkades för omkring 40 år sedan.
Spinnrockar köptes från Långaryd. Tre
vagnmakare fanns här i byn, som skicka-
de mycket på Norrland och var en be-

rämd man i sitt yrke. Han gjorde arbetsvagnar och grävre vagnar. Det är väl en 30 år sedan han dog.

I Skuruv blev glasindustrin och sågverk.

Vattenkvarnar fanns i Fjugaryd, Lersjö och Skuruv. Vattenkvarnen i Lersjö upphörde för cirka 30 år sedan. I Skuruv är nu elektrisk kvarn och i Fjugaryd drivs den både med vattenkraft och elektrisk kraft.

Många här har övergått från jordbruksarbete till industrier i städer och samhällen. Här fanns före kriget. På den här gårdarna fanns 4 bögar, men de slutade uppa för ett 30 tal år sedan. De dagsverksade. Bögarbarna har industrin slutat helt och hållet.

På 1880-talet emigrerade många, och det har de gjort lite undan för undan ända till det blev förbud. Båda från den här byn emigrerade säkert ut 20-30 tal. Här var mycket folk, och de tänkte, att de skulle gå det bättre. I mitt hem var vi 11 systrar och hade dräng och piga, så det var nog så mycket gården fäldes, så mina systrar gick sig bort, så fort de kunde. Nu om riste 5 till Amerika. Jag hade farbröder, som rest redan på 1850-60-talet. Emigrationen har verkat både på gård och ort. Här har blivit ort om folk. Emigrationen och industrien har tagit överhuvudet. Här kan man nu med skäl säga, att det är ut om folk.

Det finns flera kontanter nu, än det fanns för. Nu en dräng skulle

ha t. ex 100 kr och ett potatisland och ett
par stävar har inte förskammit under de
senaste 50 åren. Min far hade pigor,
som skulle ha linland och potatisland.
Det var vissa privilegier de skulle ha,
och de minskades den konstanta lönen.

Fjärnarna skulle ha fritt vissa dagar
som t. ex trilsmåla och linneyds mark-
nadsdagar och sedan, när arbetet i
skriv kan till.

På loken på ladugårdarna användes
vestak och halv tak. Vestaken skulle vara
av hämpare, som klyftades ut eller av
skvirke, som var lättklyvenare. Flag-
fräskad råghalm användes till takhalm.
Den skulle vara rengjord från allt skräp
och vara av den elyvaste hörtågs hal-
men. I sen tak läggs de på år t. ex

ACC. N:R M. 10764:34.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

i Vide. Rå slagträska upphörde här
för en 30 år sedan, men en och annan
har slagträska senare. Tjickball här-
jade de med för kanske 100 år sedan. de
drog då stickbyveln med handkraft
sär med alvandring. Tegel här de här-
jat med för en 40 år sedan.

I min barndom var allmänt med
sawtak på husen, men nu finns inget
sawtak i byn. Med sawtak började de
upphöra här för rät 40 tal år sedan.
Sawtacken efter trädde här av tegeltak

Husen och även barnarnas har varit
rödfärgade, så länge jag minns, men
en barnstuga finns i byn, som aldrig
 varit rödfärgad. Några hus friskäptes
i socknen för cirka en 30 år sedan, och
det var barnare, som friskäptes.

17

18

De slaktade förs myskes med fä. Kras-
tur, så maten var inte så dålig. Köttet
saltades och korbrades. Fäskat färböte
var i regel gott, och på det kokte de
kålsoppa eller potatisrappa. Färs var
slappa en slående rätte till darramålet
sen darran omkring kl 10. Sedan den
var slun än så det nog en 20 kanske
30 år. Nu brygga dricka upphörde
för en 30 år sedan.

På kalasen var ärtvälling en släp-
pe rätte, till den upphörde för säkert
50 år sedan. Till kalasen skulle gäster-
na ha med sig förning. En rock-
koka kan de ha än, men förs lag de
föda med sig för nu på tre dagar.
(Begravningar varade också 3 dagar
förs) Med förningar upphörde de här

för en 20-40 år sedan. Tidigare var det vanligt med 3 förmåningar och en särskild till karknen. Förmåningen bestod av rått-rost eller ostkaka samt viltkrans och kårta, karkbakelse eller äggpannkaka. Karknen skulle ha en kaka bröd (siktbröd) och varre av varje hushålls familj. Detta var mest vanligt vid begravningar. Förmåningen till karknen övergick sedan i sedan att ge pengar till karknen för en 20-30 år sedan. Detta sed upphörde för 15-20 år sedan. Att bänka sig bring lardet upphörde för en 40 år sedan.

Ungdansen samlades och roade sig på en slätt eller vid ett vägskäl. Vågon spelade dragpil eller fiol, och ungdomen dansade. De kunde också

på dans i någon stuga runn på en
loge. I Slättbult och Skruv hade ung-
damen majstäng. I Slättbult restes
majstängen vid korsvägen på gamla
vägen. Plåten låg på Slättbult Västra-
gård. I Skruvs by restes den på Nord-
gårdens ägor.

Vid sambären dans i Lassebo och
Skruv började fem försällningar för
en 30 år sedan, och sedan har ungdomen
dragit sig dit.

För premiärnumrade på Smålands-
postens Veckoblad, som fyra hade
ihop. Sedan hade vi Skutarenns vän.

Folket var kyrksammare för.
Kyrkoheröken började minska i början
av 1900 talet. Genom att många sekter
fanns, drogs många bort från kyrkan.

Värkhusarna har spelat en stor roll
här, och de har gamla snor från åke-
nismen. Åkearna blev förjagade. De
fanns i Ryd, Åkeboda och Åkebygd.
Åkearna gick till ammans, läste och
sång. Några av dem var från Kärnagården.
Thyken kom hit före min tid, och
de gick in värkhuset här. Sedan kom
metodismen, när jag var pojke. Föresin-
gen bildades i Vide. Och sedan kom
baptismen.